

Helsingin kaupungin tietokeskuksen verkkojulkaisuja 2002:15

ISSN 1458-5707

ISBN 951-718-991-5

**SUURET KAUPUNKIMME
TILASTOLLISIA ERITYISPIIRTEITÄ**

Sisällysluettelo

Saatteeksi	5
1. Väestö	7
2. Asuminen	9
3. Elinkeinorakenne	10
4. Työmarkkinat	13
Työllisyys- ja työttömyysaste	13
Tulot ja palkansaajat	14
Työmatkaliikenne	15
5. Informaatiosektori.	16
6. Koulutus.	17
7. Toimeentulotuki.	18
8. Rikollisuus.	18
9. Äänestysaktiivisuus.	19
Lähteet	20
Työryhmä	20
Aluerajauksia	21
Liitteet	22

Saatteeksi

Kuuden suuren kaupungin kaupunginjohtajat, Helsingistä, Espoosta ja Vantaalta sekä Tampereelta, Turusta ja Oulusta ovat vuoden 2001 alusta käyneet keskusteluja kaupunkipolitiikasta. Yhteistyön tarkoituksena on muodostaa yhteinen käsitys maassa harjoitettavan kaupunkipolitiikan tarpeesta, sisällöstä ja muodosta suurimpien kaupunkien näkökulmasta sekä hahmottaa yhteisiä ja yhteneväisiä toimintalinjoja ja toimia kaupunkialueiden kehittämisessä ottaen huomioon kaupunkien vahvuudet ja heikkoudet. Pääkaupunkiseudun kaupungit ovat omaehtoisesti ryhtyneet laatimaan kaupunkiohjelmaa alueelleen. Tampere, Turku ja Oulu ovat mukana sisäasiainministeriön aluekeskusten kehittämisohjelmassa omine ohjelmineen.

Tämä raportti on tehty kaupunginjohtajien toimeksiannosta antamaan tiiviinä ja täsmäkohdennettuna pakettina tiedollista perustaa mainittujen kaupunkien yhteistyölle. Sisältö kuvaa suurille kaupungeille tyypillisiä ilmiöitä, jotka erottavat nämä kaupungit muusta maasta sekä hyvässä että pahassa. Näin luodaan tiedollista pohjaa myös suurkaupunkipolitiikan sisältöön tuomalla esiin niitä vahvuuksia ja mahdollisuuksia,

joilla on ratkaisevaa merkitystä koko valtakunnan hyvinvoinnille ja kehitykselle, sekä poimimalla joitakin heikkouksia, jotka vastavoimana ovat omiaan heikentämään vahvuuksien ja mahdollisuuksien positiivista latausta. Raportti on myös käytettävissä sisäasiainministeriön kokoaman suurkaupunkipolitiikan teemaryhmän työssä, jossa sen toivotaan muodostavan käyttökelpoisen pohjan tarkasteltaessa suurkaupunkipolitiikan haasteita ja sisältöä.

Raportti on tehty Helsingin kaupungin ja Oulun kaupungin yhteistyönä. Aineiston kokoamisesta, analysoinnista ja raportin laatimisesta ovat huolehtineet vs. tietohuoltopäällikkö Salla Säkkinen, projektitutkija Tea Tikkanen ja tilastosihteeri Annikki Järvinen Helsingin kaupungin tietokeskuksesta sekä suunnittelija Kimmo Väisänen Oulun kaupungin tietohuollosta. Tarkasteltavien ilmiöiden valinnassa ja raportin hahmottelussa ovat olleet mukana vs. johtaja Asta Manninen Helsingin kaupungin tietokeskuksesta, suunnittelupäällikkö Markus Härkäpää Helsingin kaupunginkansliasta sekä tietohuoltopäällikkö Timo Mäkitalo Oulun kaupungin tietohuollosta.

Helsingissä, tammikuun 30. päivänä 2002

Asta Manninen
vs. johtaja
Helsingin kaupunki

Markus Härkäpää
suunnittelupäällikkö
Helsingin kaupunki

Timo Mäkitalo
tietohuoltopäällikkö
Oulun kaupunki

1. Väestö

Vuonna 2000 suurissa kaupungeissa asui yhteensä 1 436 000 henkilöä, mikä on 28% koko maan väestöstä. Suomen työikäisestä väestöstä, 15-64 -vuotiaista, 41% asuu suurissa kaupungeissa. Muihin kaupunkeihin verrattuna yli 65-vuotiaiden väestöosuus on Turkuun lukuun ottamatta suurissa kaupungeissa matalampi. Ks. Liite 1.

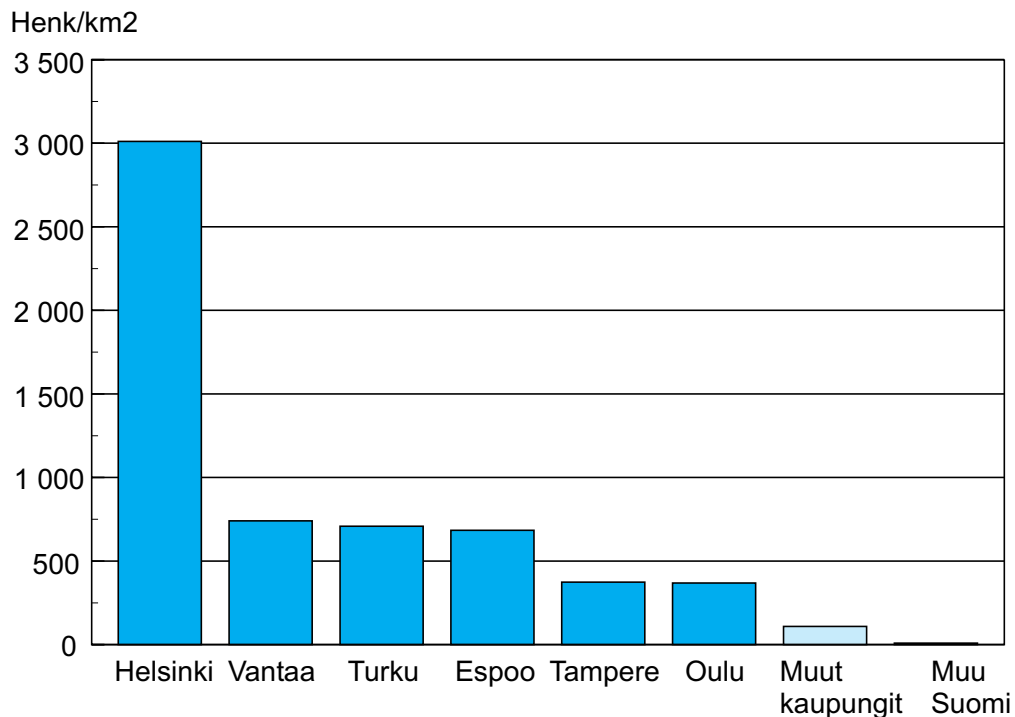
Suurten kaupunkien väestötiheys on selvästi suurempi kuin muiden kaupunkien ja muun Suomen. Suurista kaupungeista pääkaupunkiseutu ja Turku ovat tiheimmin asuttuja.

Vuonna 2000 suurten kaupunkien ulkomaalaisten osuus väestöstä oli korkeampi kuin muissa

kaupungeissa. Helsingissä lähes 5% ja Turussa lähes 4% väestöstä oli ulkomaan kansalaisia kun muissa kaupungeissa osuus oli vajaa kaksi prosenttia ja muualla maassa alle yhden prosentin.

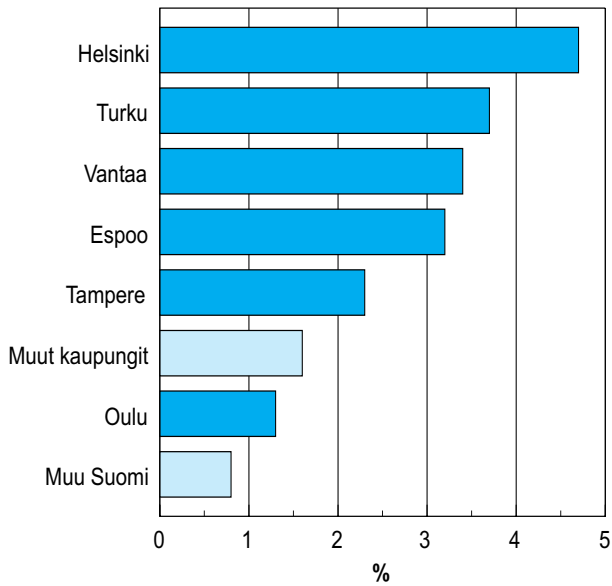
Muissa kaupungeissa taloudellinen huoltosuhte on suurien kaupunkien raskaampi. Vanhushuoltosuhte on suurissa kaupungeissa edullisempi kuin muissa kaupungeissa ja muualla Suomessa keskimäärin. Ennusteissa vuoteen 2020 mennessä suurten kaupunkien vanhushuoltosuhte heikkenee, mutta samalla ero muihin kaupunkeihin ja muuhun Suomeen kasvaa.

Kuvio 1.1. Väestötiheys suurissa kaupungeissa ja muissa kaupungeissa sekä muualla Suomessa vuonna 2000

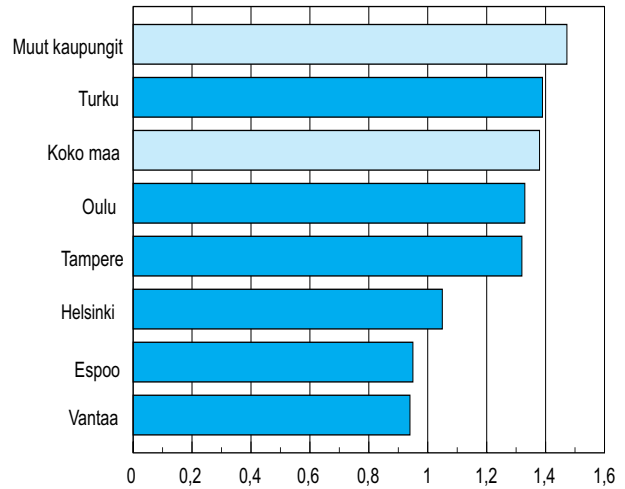
Lähde: Tilastokeskus, Kuntafakta.

Kuvio 1.2. Ulkomaan kansalaisten väestöosuus suurissa kaupungeissa ja muissa kaupungeissa sekä muualla Suomessa vuonna 2000

Lähde: Tilastokeskus, Kaupunki- ja seutuindikaattorit.

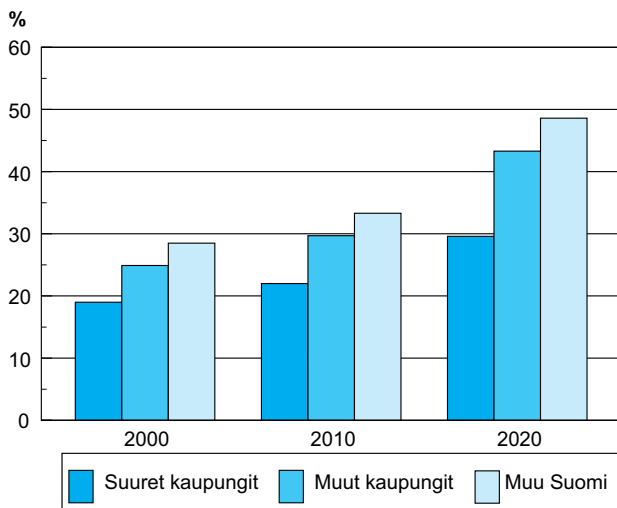
Kuvio 1.3. Taloudellinen huoltosuhde* suurissa kaupungeissa ja muissa kaupungeissa sekä koko maassa vuonna 1999

*Taloudellinen huoltosuhde ilmoittaa kuinka monta työvoiman ulkopuolella olevaa ja työtöntä on yhtä työllistä kohti.

Lähde: Tilastokeskus, Työssäkäyntitilasto.

Kuvio 1.4. Vanhushuoltosuhde* vuonna 2000 sekä ennuste vuoteen 2020

* Vanhushuoltosuhde ilmoittaa yli 65-vuotiaiden osuuden työikäisestä (20-64-v.) väestöstä.

Lähde: Tilastokeskus, ALTIKA.

Taulukko 1.1. Vanhushuoltosuhde* suurissa kaupungeissa ja muissa kaupungeissa sekä muualla Suomessa vuosina 2000, 2010 ja 2020

	Vuosi			Muutos
	2000	2010	2020	2000 - 2020
Helsinki	20,1	22,6	30,2	10,1
Espoo	13,3	18,0	25,7	12,4
Vantaa	12,6	19,3	28,9	16,3
Tampere	22,9	25,1	33,1	10,3
Turku	25,8	27,7	36,8	11,0
Oulu	17,2	19,1	27,4	10,2
Muut kaupungit	24,9	29,7	43,3	18,4
Muu Suomi	28,5	33,3	48,6	20,1

2. Asuminen

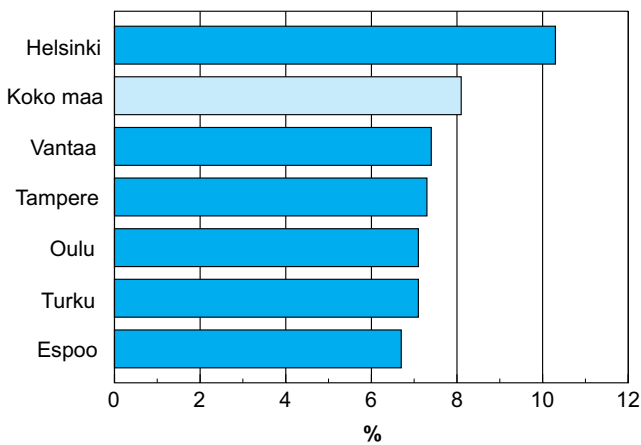
Koko maassa asutaan keskimäärin ahtaammin kuin suurissa kaupungeissa Helsinkiä lukuun ottamatta. Helsingissä ahtaasti asuvien osuus yli kahden hengen asuntokunnista oli yli 10% vuonna 2000. Koko maassa ahtaasti asuvien osuus oli noin 8%.

Yhden hengen asuntokuntien osuus kaikista asuntokunnista on ollut kasvava ilmiö kaikissa kaupungeissa. Suurista kaupungeista erityisesti Turulle ja Helsingille on ominaista yksinasumi-

nen. Lähes puolet Turun ja Helsingin asuntokunnista oli yhden hengen asuntokuntia vuonna 2000.

Vuosina 1996-2000 suurissa kaupungeissa valmistui yhteensä 55 720 uutta asuntoa, mikä on 40% koko maan vastaavasta. Muissa kaupungeissa valmistui yhteensä 34 502 asuntoa eli 25% koko maan asunnontuotannosta.

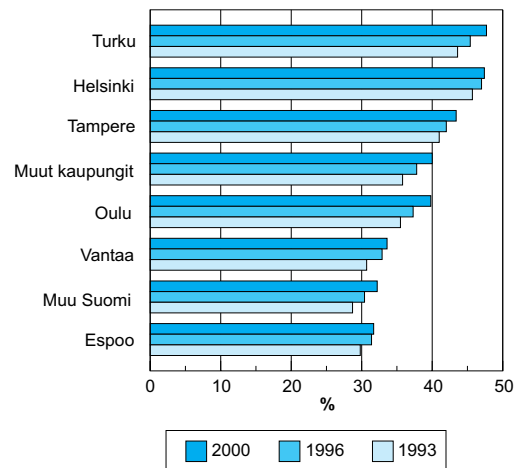
Kuvio 2.1. Ahtaasti asuvien* osuus yli kahden hengen asuntokunnista suurissa kaupungeissa ja koko maassa vuonna 2000

*Asuntokunta lasketaan ahtaaksi asuvaksi mikäli henkilöitä on enemmän kuin yksi huonetta kohden.

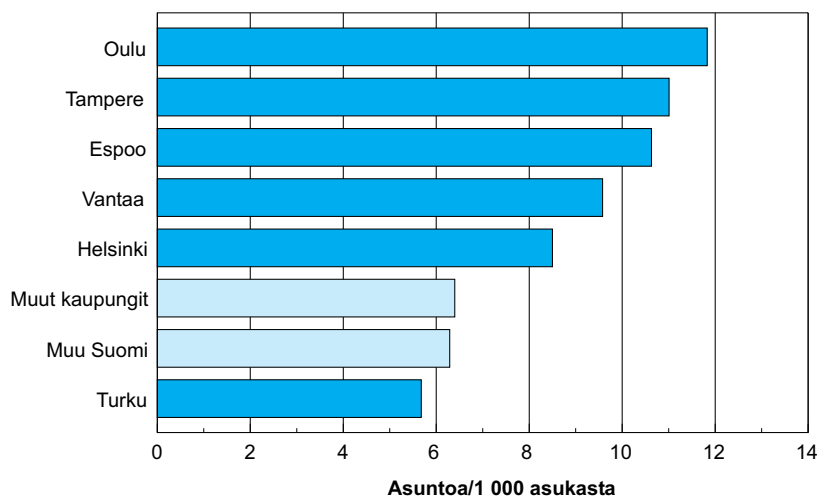
Lähde: Tilastokeskus, Kaupunki- ja seutuindikaattorit.

Kuvio 2.2. Yhden hengen asuntokuntien osuus kaikista asuntokunnista suurissa kaupungeissa ja muissa kaupungeissa sekä muualla Suomessa vuosina 1993, 1996 ja 2000

Lähde: Tilastokeskus, Kaupunki- ja seutuindikaattorit.

Kuvio 2.3. Valmistuneiden asuntojen määrä 1 000 asukasta kohti suurissa kaupungeissa ja muissa kaupungeissa sekä muualla Suomessa vuonna 2000

Lähde: Tilastokeskus, Kaupunki- ja seutuindikaattorit.

3. Elinkeinorakenne

Suurten kaupunkien elinkeinorakenteessa tuotannon ja jalostuksen osuus on pienempi kuin muualla maassa. Alkutuotannon osuus on luonnollisesti suurissa kaupungeissa erittäin pieni, mutta pääkaupunkiseudulla myös teollisuuden osuus on huomattavasti muuta maata alhaisempi. Muissa suurissa kaupungeissa teollisuustyöpaikkojen osuus on lähempänä muun maan tasoa.

Palvelusektori on suurissa kaupungeissa erittäin merkittävä työllistäjä. Yksityisen palvelusektorin osuus on erityisen korkea Helsingissä, Espoossa ja Vantaalla, mutta myös muissa suurissa kaupungeissa se on korkea. Muualla maassa julkisten palveluiden osuus on yksityisiä palveluja suurempi.

Suurten kaupunkien yhteenlaskettu liikevaihto oli lähes puolet (46%) koko maan liikevaihdosta. Vastaavasti henkilöstöstä 40% ja toimipaikoista 30% oli suurissa kaupungeissa vuonna 1999.

Suurilla kaupunkiseuduilla on tapahtunut vuosien 1993 ja 1999 välisenä aikana erittäin voimakas bruttokansantuotteen kasvu. Kun muualla maassa BKT:n kasvu on tänä aikana ollut 30 prosentin luokkaa, niin Oulun seudulla, missä kasvu on ollut suurista kaupunkiseuduista voimakkainta, BKT on kasvanut lähes 80 prosenttia. Turun seudulla kasvu on ollut selvästi heikompaa kuin muilla suurilla kaupunkiseuduilla ja vähäisempää kuin muualla maassa keskimäärin.

Suomen bruttokansantuotteesta 48% on peräisin Helsingin, Turun, Tampereen ja Oulun seutukunnista.

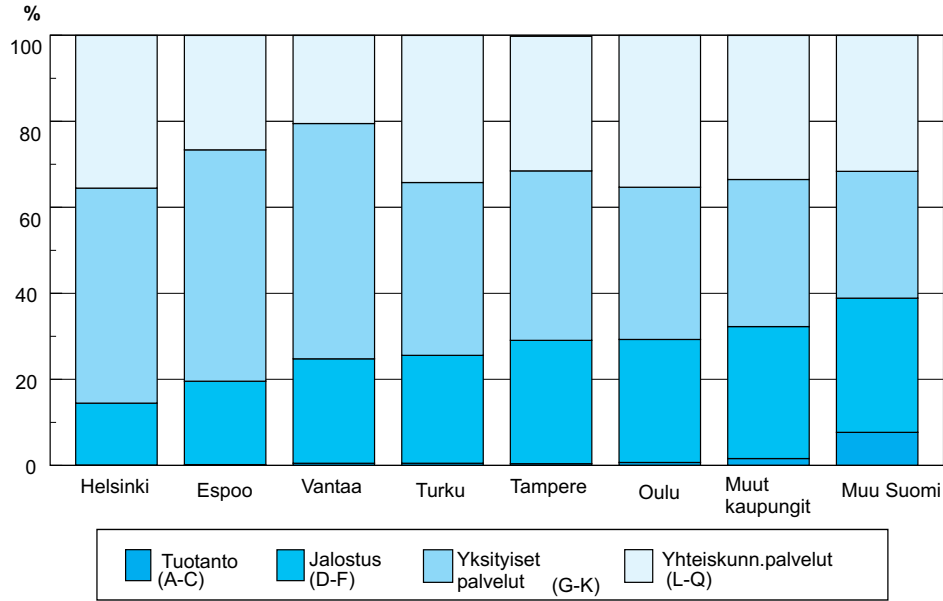
Taulukko 3.1. Elinkeinorakenne toimialoittain suurissa kaupungeissa ja muissa kaupungeissa sekä muualla Suomessa vuonna 2000*

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Muut kaupungit	Muu Suomi
(A-C) Alkutuotanto ja min.kalvu	0,1	0,2	0,5	0,5	0,4	0,7	1,6	7,6
(D) Teollisuus	9,1	15,1	15,9	17,7	21,4	20,8	23,0	23,1
(E) Sähkö-, kaasu- ja vesihuolto	0,8	0,4	1,1	0,6	0,7	0,8	1,1	1,0
(F) Rakentaminen	4,4	3,7	7,1	6,4	6,2	6,6	6,0	6,5
(G-H) Kauppa,majoitus ja rav.toiminta	16,8	23	25,4	15,4	15,8	13,9	14,7	13,3
(I) Kuljetus, varastointi ja tietoliikenne	9,4	4,4	15,3	9,0	7,7	7,2	7,7	6,6
(J-K) Rahoitus-,vakuutus, ym.toiminta	23,4	25,8	13,4	15,3	15,3	13,8	11,2	8,9
(L-Q)Yhteiskunnall.palvelut	35,2	26,3	20,3	33,9	31,0	34,7	33,0	30,8
Toimiala tuntematon	0,9	1,0	1,1	1,2	1,5	1,5	1,7	2,4
Yhteensä	100	100	100	100	100	100	100	100

*Ennakkotieto.

Lähde: Tilastokeskus.

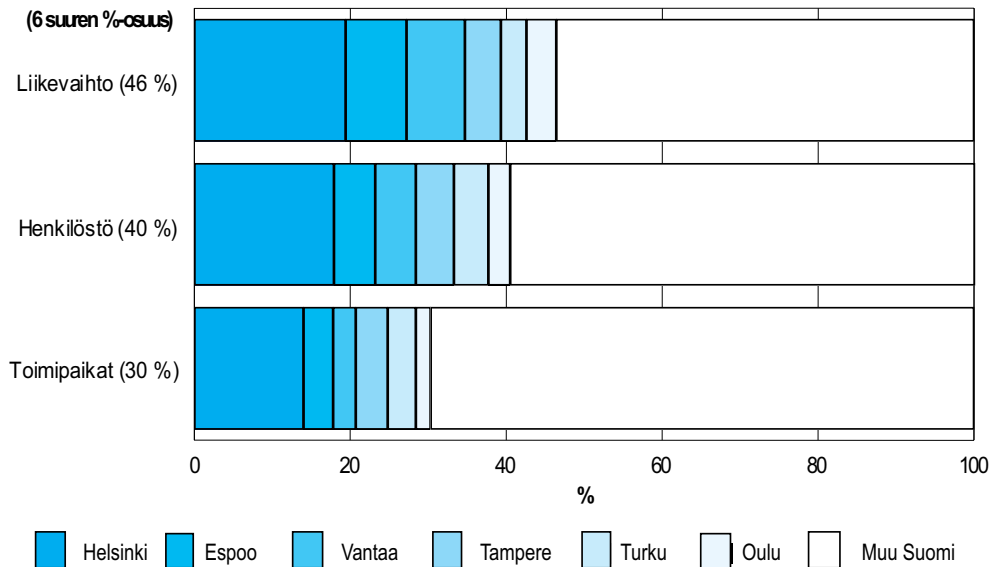
Kuvio 3.1. Elinkeinorakenne suurissa kaupungeissa ja muissa kaupungeissa sekä muualla Suomessa vuonna 2000*

*Ennakkotieto.

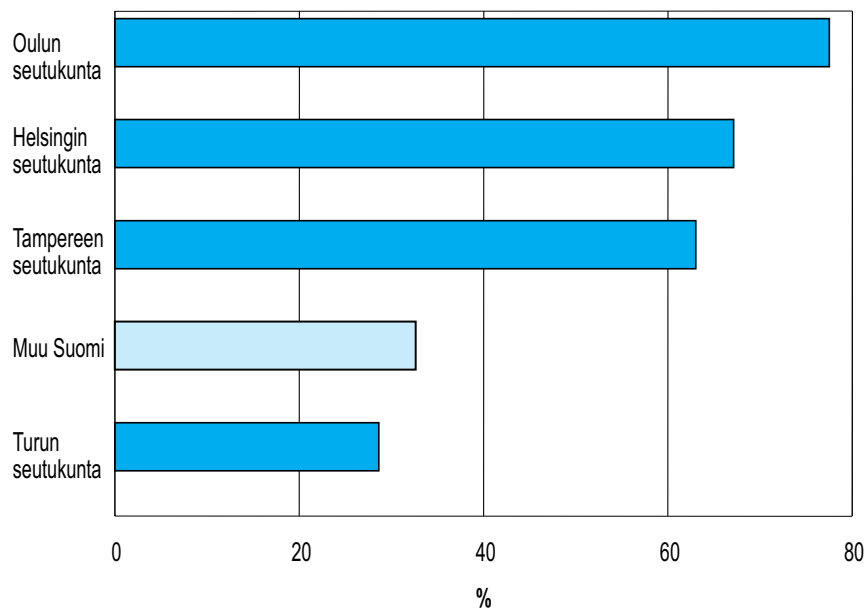
Lähde: Tilastokeskus.

Kuvio 3.2. Suurten kaupunkien toimipaikkojen, henkilöstön ja liikevaihdon osuus koko maan vastaavista vuonna 1999

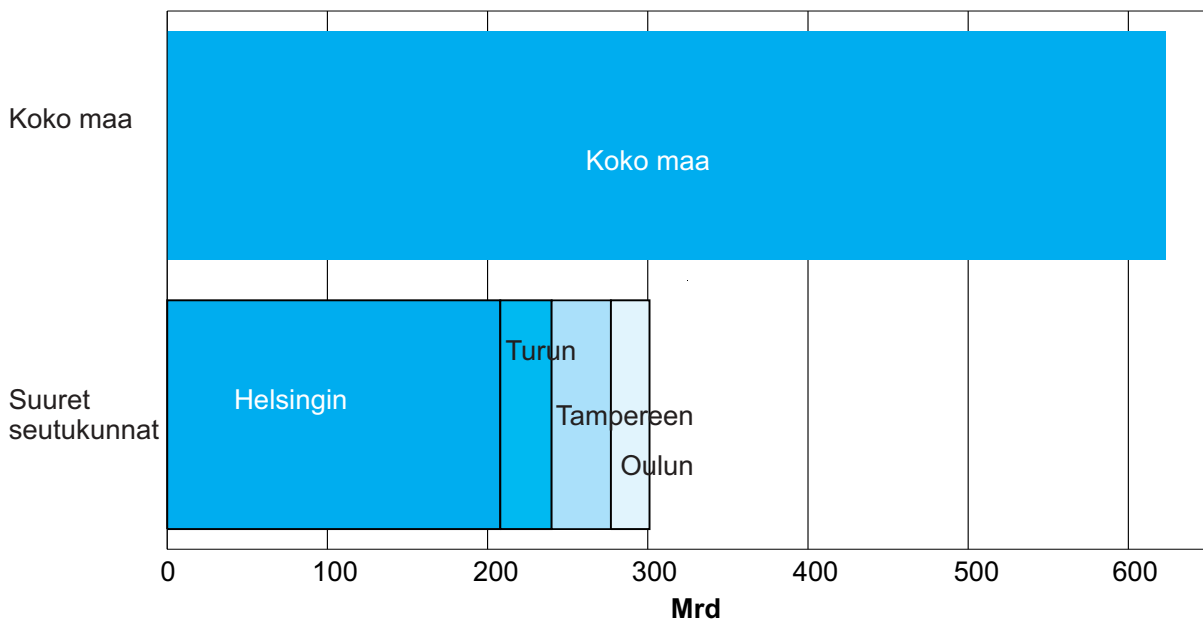
Lähde: Tilastokeskus, Yritysrekisteri.

Kuvio 3.3. Alueellinen BKT:n muutos -% seutukunnittain vuosina 1993–1999

Lähde: Tilastokeskus.

Kuvio 3.4. Alueellinen BKT seutukunnittain vuonna 1999

Suomen bruttokansantuotteesta 48 % on peräisin Helsingin, Turun, Tampereen ja Oulun seutukunnista.

Lähde: Tilastokeskus.

4. Työmarkkinat

Työllisyys- ja työttömyysaste

Työllisyysaste oli suurissa kaupungeissa muita kaupungeja korkeampi vuonna 2000. Suurista kaupungeista korkeimmat työllisyysasteet olivat pääkaupunkiseudun kaupungeilla, joiden korkeat työllisyysmahdollisuudet perustuvat ennen kaikkea alueella toimivien yritysten tarjoamiin työpaikkoihin.

Työttömyyttä tarkasteltaessa suurten kaupunkien työttömyysaste oli matalampi kuin muiden

kaupunkien keskimäärin vuonna 2000. Pitkäaikaistyöttömien osuus työttömistä työnhakijoista on suurissa kaupungeissa, lukuun ottamatta Tamperetta ja Oulua, muita kaupungeja korkeampi. Nuorisotyöttömyys oli suurissa kaupungeissa lukuun ottamatta Oulua keskimäärin matalampi kuin muissa kaupungeissa.

Taulukko 4.1. Työllisyysaste suurissa kaupungeissa ja muissa kaupungeissa sekä muualla Suomessa vuonna 2000*

	Työlliset yhteensä	Työllisyysaste %
Helsinki	280 773	70,7
Espoo	111 281	74,1
Vantaa	93 854	73,7
Turku	74 340	62,4
Tampere	86 767	63,8
Oulu	53 241	62,3
Muut kaupungit	518 321	61,2
Muu Suomi	1 017 976	63,4

*Ennakkotieto.

Lähde: Tilastokeskus, Kaupunki- ja seutuindikaattorit.

Taulukko 4.2. Työttömyysaste suurissa kaupungeissa ja muissa kaupungeissa sekä muualla Suomessa vuonna 2000*

	Työttömät yhteensä	Työttömyysaste %
Helsinki	25 241	8,2
Espoo	6 918	5,9
Vantaa	7 283	7,2
Turku	11 991	13,9
Tampere	14 055	13,9
Oulu	8 437	13,7
Muut kaupungit	94 074	15,4
Muu Suomi	150 105	12,9

*Ennakkotieto.

Lähde: Tilastokeskus, Kaupunki ja seutuindikaattorit.

Taulukko 4.3. Työttömät työnhakijat, pitkäaikais- ja nuorisotyöttömät suurissa kaupungeissa ja muissa kaupungeissa sekä muualla Suomessa vuonna 2000

	Työttömät työnhakijat yhteensä	Pitkäaikaisyöttömät osuus, %	Nuorisotyöttömät osuus, %
Helsinki	26 910	32,9	7,8
Espoo	7 139	32,6	8,5
Vantaa	7 671	30,6	8,4
Turku	13 203	34,7	15,0
Tampere	14 813	28,4	13,0
Oulu	8 669	28,2	19,6
Muut kaupungit	94 768	29,0	15,1
Muu Suomi	147 952	24,8	11,3

Lähde: Tilastokeskus; Kaupunki- ja seutuindikaattorit.

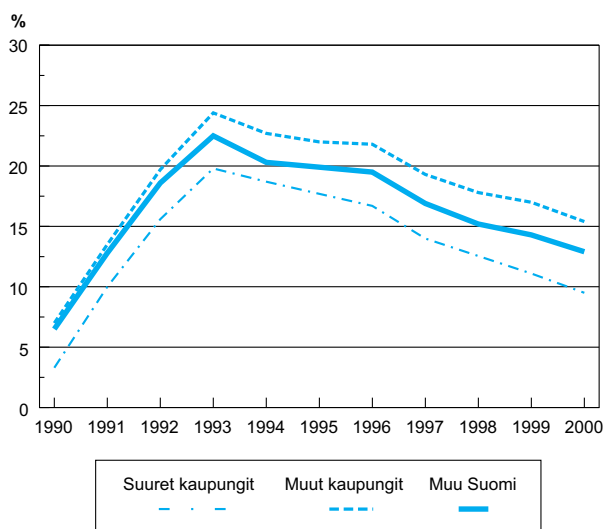
Taulukko 4.4. Suurten kaupunkien ja muiden kaupunkien sekä muun Suomen työttömyysaste vuosina 1990–2000*

	Suuret kaupungit	Muut kaupungit	Muu Suomi
1990	3,3	7,0	6,5
1991	10,0	13,5	12,8
1992	15,6	19,7	18,6
1993	19,8	24,4	22,5
1994	18,7	22,7	20,3
1995	17,7	22,0	19,9
1996	16,7	21,8	19,5
1997	14,0	19,3	16,9
1998	12,1	17,8	15,2
1999	11,1	17,0	14,3
2000	9,5	15,4	12,9

*Ennakkotieto.

Lähde: Tilastokeskus, Kaupunki- ja seutuindikaattorit.

Kuvio 4.1. Suurten kaupunkien ja muiden kaupunkien sekä muun Suomen työttömyysaste vuosina 1990–2000*

*Ennakkotieto.

*Lähde: Tilastokeskus, Kaupunki- ja seutuindikaattorit.

Tulot ja palkansaajat

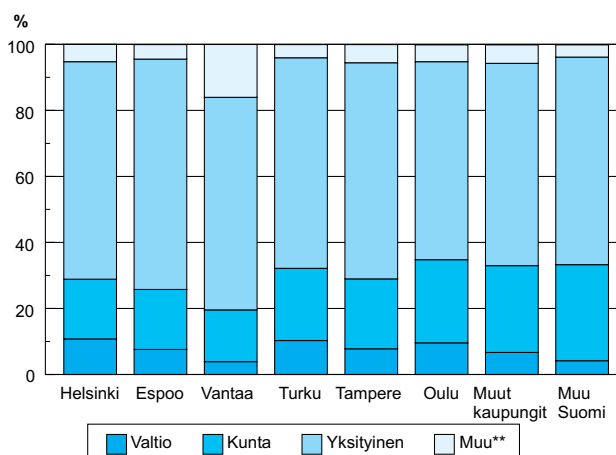
Tuloryhmässä yli 150 000 mk ansanneiden tulonsaajien osuus oli suurissa kaupungeissa suhteellisesti selvästi suurempi kuin muissa kaupungeissa. Pienimmissä tuloryhmissä (10–49 999 mk ja 50 000–149 999 mk) ero tulonsaajien osuudesta ei ole niin selvä suurten ja muiden kaupunkien välillä.

Taulukko 4.5. Tulojensaajien osuus kaikista tulonsaajista tuloryhmittäin suurissa kaupungeissa ja muissa kaupungeissa sekä muualla Suomessa vuonna 1999

	Tuloluokka mk	Yhteensä		
		10–49 999	50 000–149 999	150 000–
Helsinki	100	22,8	47,7	28,5
Espoo	100	21,9	40,9	35,2
Vantaa	100	20,9	49,8	28,3
Turku	100	28,1	52,6	18,3
Tampere	100	27,0	52,0	20,0
Oulu	100	27,1	50,9	21,2
Muut kaupungit	100	29,1	51,1	18,6
Muu Suomi	100	33,8	48,4	15,9

Lähde: Tilastokeskus, ALTIKA.

Kuvio 4.2. Palkansaajat työnantajan mukaan suurissa kaupungeissa ja muissa kaupungeissa sekä muualla Suomessa vuonna 2000*

*Ennakkotieto.

**Valtionenemmistöinen Oy ja tuntematon.

Lähde: Tilastokeskus, Kaupunki- ja seutuindikaattorit.

Taulukko 4.6. Palkansaajat työnantajan mukaan suurissa kaupungeissa ja muissa kaupungeissa sekä muualla Suomessa vuonna 2000*

	Valtio	Kunta	Yksityinen	Muu**
Pääkaupunkiseutu	9,1	17,7	65,8	7,3
Turku	10,3	21,9	63,8	4,0
Tampere	7,8	21,2	65,5	5,5
Oulu	9,6	25,2	60,0	5,1
Muut kaupungit	6,7	26,3	61,3	5,6
Muu Suomi	4,2	29,1	62,9	3,7

*Ennakkotieto.

**Valtionenemmistöinen Oy ja tuntematon.

Lähde: Tilastokeskus, Kaupunki- ja seutuindikaattorit

Taulukko 4.7. Työpaikkaomavaraisuus vuosina 1993, 1996 ja 2000*

	1993	1996	2000
Helsinki	135,7	134,6	132,8
Espoo	88,0	89,6	93,7
Vantaa	86,1	89,6	95,0
Turku	126,4	125,6	122,1
Tampere	119,5	118,8	117,4
Oulu	118,0	119,8	118,1

*Ennakkotieto.

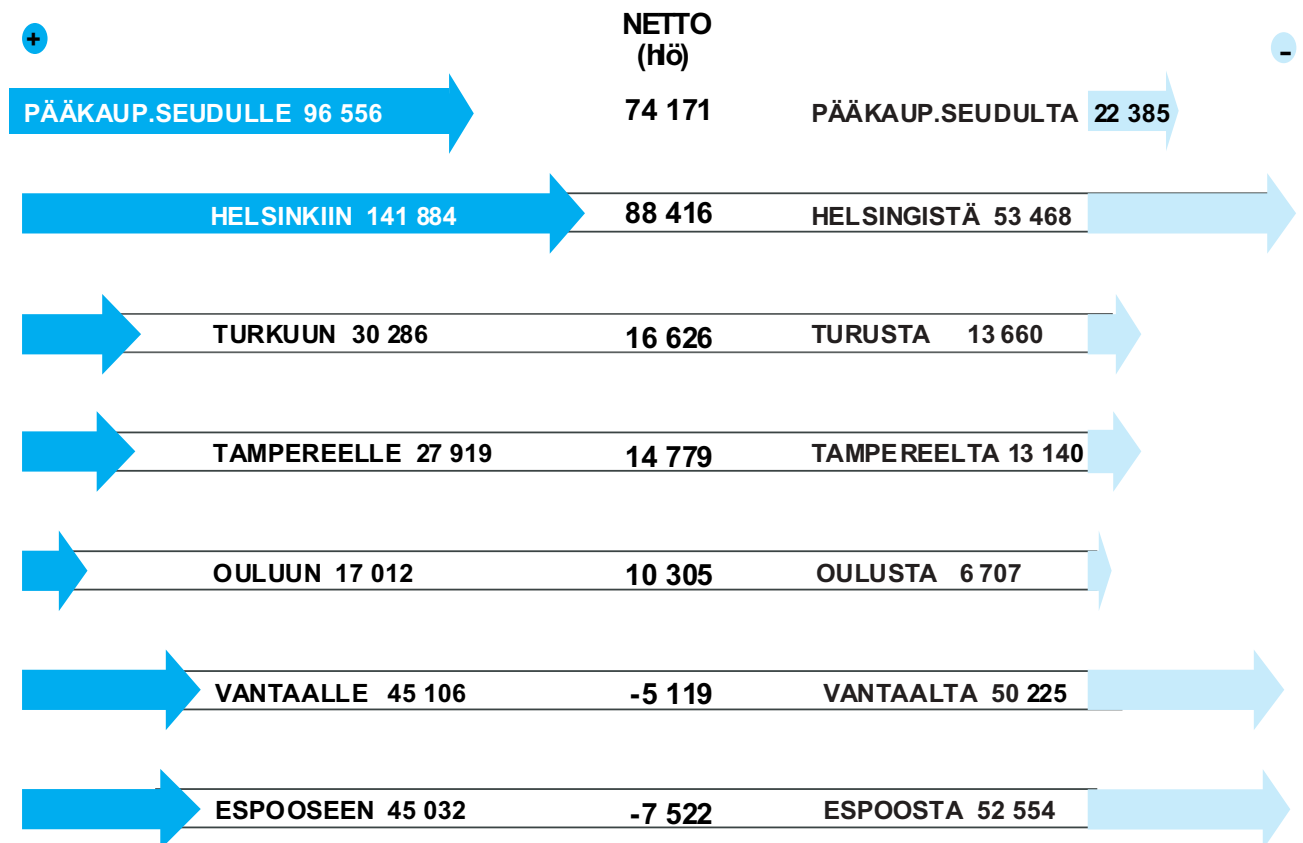
Lähde: Tilastokeskus, Kaupunki- ja seutuindikaattorit.

Työmatkaliikenne

Työmatkaliikenne suurten kaupunkien ja niiden ympäristökuntien välillä on erittäin vilkasta. Voimakkainta pendelöintiä on Helsingissä, missä kävi vuonna 1999 muualta töissä noin 142 000 henkilöä. Helsingiläisistä kaupungin ulkopuolella työssäkäyviä oli vastaavana ajankohtana noin 53 000 henkilöä. Vantaalta ja Espoosta käytiin enemmän muualla töissä kuin sinne tuli ulkopaikkakuntalai-

sia töihin. Turussa, Tampereella ja Oulussa työpaikkaliikenteen volyyymi on selkeästi pienempi kuin pääkaupunkiseudulla. Helsingin tavoin myös niiden nettopendelöinti on selvästi positiivista eli seudun työpaikat ovat keskittyneet kaupunkien alueelle.

Kuvio 4.3. Suurten kaupunkien pendelöinti 31.12.1999

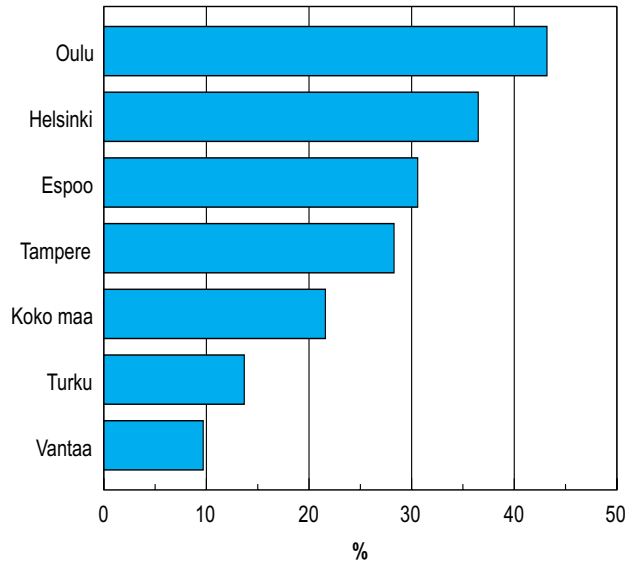
Lähde: Tilastokeskus.

5. Informaatiosektori

Informaatioalan työpaikat ovat Suomessa keskittyneet lähinnä maan kasvukeskuksiin ja suuriin kaupunkeihin. Vuonna 2000 Helsingissä laajasti määritelty informaatiosektori työllisti 67 000 henkeä. Espoossa työpaikkoja oli 25 500, Tampereella 15 200, Oulussa 11 800, Turussa 8 200 ja Vantaalla 7 100. Edellä mainittujen kuuden kaupungin yhteinen osuus informaatioalan työpaikoista oli lähes kaksi kolmasosaa. Vuosien 1993-1999 välillä työpaikkamäärän kasvu informaatioalalla on ollut huomattavasti nopeampaa kuin muilla toimialoilla. Nopea työpaikkamäärän kasvu on usein liittynyt erittäin nopeaan työpaikkamäärän kasvuun informaatiosektorilla. Erityisesti tämä on ollut nähtävissä Oulussa, Tampereella, Helsingissä ja Espoossa. Näissä kaupungeissa myös informaatioalan osuus kokonaistyöpaikkamäärästä on keskimääräistä korkeampi.

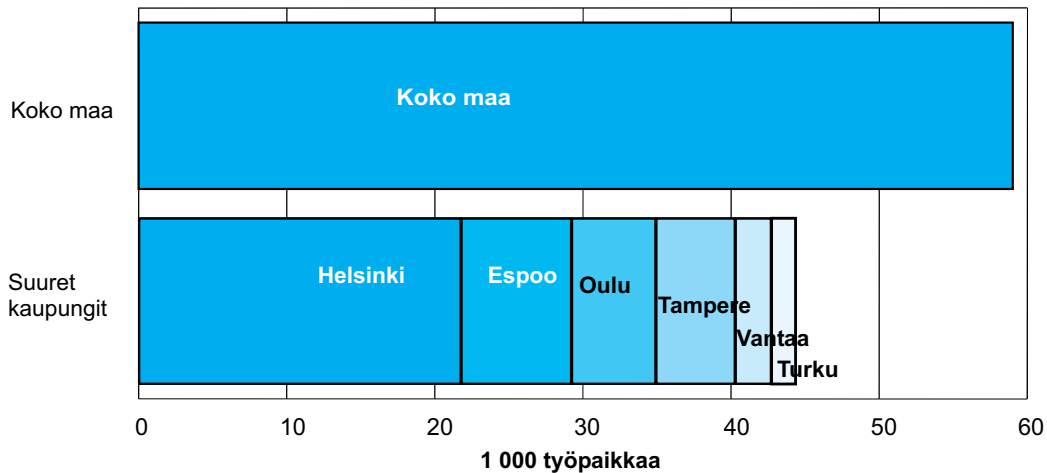
Informaatioaloista laajasti määritelty sisältötuotantoala on erittäin keskushakuinen. Noin puolet alan työpaikoista sijaitsee pääkaupunkiseudulla ja vuosien 1993-1999 välillä alan uusista kaikista työpaikoista kolme neljäsosaa syntyi myös pääkaupunkiseudun yrityksiin.

Kuvio 5.1. Informaatiosektorin osuus työpaikkamäärän kokonaiskasvusta vuosina 1994-1999

Lähde: Tilastokeskus ja Helsingin kaupungin tietokeskus/JS.

Kuvio 5.2. Informaatiosektorin uudet työpaikat vuosina 1993-1999

75 % vuosien 1993-1999 välisenä aikana syntyneistä uusista informaatiosektorin työpaikoista Suomessa on syntynyt Helsinkiin, Espooseen, Ouluun, Tampereelle, Vantaalle ja Turkuun.

Lähde: Tilastokeskus.

Taulukko 5.1. Kaikkien toimialojen työpaikat sekä informaatiosektorin työpaikat vuonna 2000*

	Työpaikkojen määrä	Työpaikkojen määrä informaatioalalla	Työpaikkojen osuus koko maan informaatiosektorin työpaikoista	Informaatioalan osuus kaikista työpaikoista
Helsinki	372 913	66 982	32,2	18,0
Espoo	104 263	25 553	12,3	24,5
Vantaa	89 134	7 097	3,4	8,0
Tampere	101 834	15 217	7,3	14,9
Turku	90 732	8 240	4,0	9,1
Oulu	62 877	11 775	5,7	18,7
Muut kaupungit	579 139	44 221	21,2	7,6
Muu Suomi	835 661	29 187	14,0	3,4

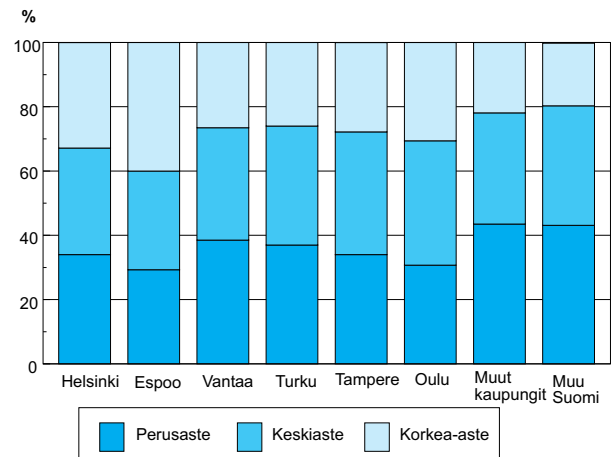
*Ennakkotieto.

Lähde: Tilastokeskus, Kaupunki- ja seutuindikaattorit.

6. Koulutus

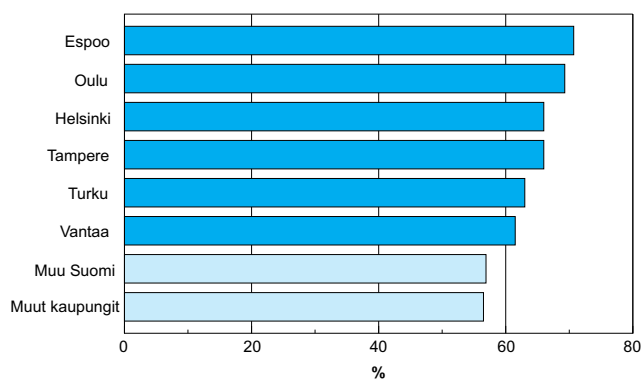
Suurten kaupunkien väestön koulutustaso on keskimäärin korkeampi kuin muiden kaupunkien. Koulutustaso on noussut yleisesti Suomessa, mutta kaupunkikeskusten nopeampi koulutustason kohoaminen on seurausta muuttoliikkeestä. Suurissa kaupungeissa perusasteen tutkintoja on vähemmän ja korkea-asteen tutkintoja enemmän kuin muissa kaupungeissa. Tutkinnon suorittaneiden osuus 15 vuotta täyttäneistä oli yli 60% suurissa kaupungeissa vuonna 2000. Korkea-asteen tutkinnon suorittaneista 25-29 -vuotiaista 44 % asui suurissa kaupungeissa.

Kuvio 6.1. 15-vuotta täyttäneen väestön koulutustaso suurissa kaupungeissa ja muissa kaupungeissa sekä muualla Suomessa vuonna 2000

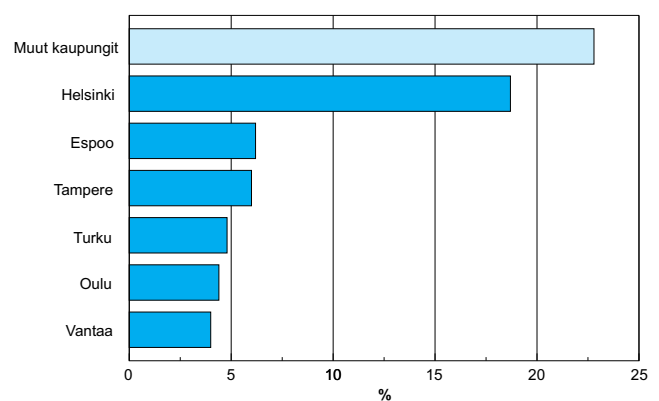
Lähde: Tilastokeskus, ALTIKA.

Kuvio 6.2. Tutkinnon suorittaneiden osuus 15 vuotta täyttäneistä suurissa kaupungeissa ja muissa kaupungeissa sekä muualla Suomessa vuonna 2000

Lähde: Tilastokeskus, ALTIKA.

Kuvio 6.3. 25–29-vuotiaat korkea-asteen tutkinnon suorittaneet kotikunnan mukaan, osuus % koko maasta vuonna 2000

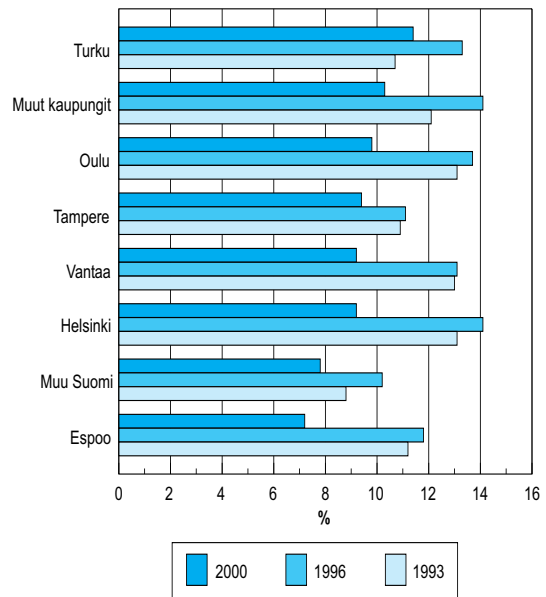
Lähde: Tilastokeskus, ALTIKA.

7. Toimeentulotuki

Toimeentulotukea saavien henkilöiden määrät lähtivät laman myötä 1990-luvun alkupuolella kasvuun koko Suomessa. Vuodet 1996 ja 1997 olivat useimmissa kaupungeissa taitekohtia, jolloin tukea saavien henkilöiden määrät ja osuudet väestöstä kääntyivät jälleen laskuun.

Vuonna 2000 oli kaikissa kuudessa suuressa kaupungissa lukuun ottamatta Turku (11,4%) toimeentulotukea saavien henkilöiden osuus väestöstä alle 10%. Ryhmässä muut kaupungit oli tukea saavien osuus hieman yli 10%. Toimeentulotukea sai suurissa kaupungeissa 132 500 henkilöä, kun samaan aikaan tukea saavia henkilöitä oli muissa kaupungeissa yhteensä lähes saman verran eli 127 000 henkilöä. Vuonna 2001 on tukea saavien henkilöiden määrät ja osuudet väestöstä kääntyneet jälleen useissa kaupungeissa pienen nouseen.

Kuvio 7.1. Toimeentulotukea saaneiden henkilöiden osuus väestöstä suurissa kaupungeissa, muissa kaupungeissa sekä muualla Suomessa vuosina 1993, 1996 ja 2000

Lähde: Stakes, SOTKA.

8. Rikollisuus

Vuonna 2000 omaisuusrikoksia oli suurissa kaupungeissa lukuun ottamatta Espoota enemmän kuin muissa kaupungeissa 1 000 asukasta kohti.

Suurista kaupungeista Helsingissä ja Turussa oli enemmän henkeen ja terveyteen kohdistuneita rikoksia kuin muissa kaupungeissa.

Taulukko 8.1. Poliisiin tietoon tulleet omaisuusrikokset* 1 000 asukasta kohti suurissa kaupungeissa ja muissa kaupungeissa sekä muualla Suomessa vuosina 1993, 1996 ja 2000

	Omaisuusrikokset		
	1993	1996	2000
Helsinki	126,4	114,1	116,5
Espoo	62,9	53,9	56,3
Vantaa	83,8	86,4	86,4
Turku	108,9	110,7	97,7
Tampere	69,4	68,9	78,9
Oulu	87,8	82,1	88,5
Muut kaupungit	73,5	65,3	67,2
Muu Suomi	37,8	33,6	37,6

*Omaisuusrikoksiksi lasketaan mm. varkaus, ryöstö, kavalus ja luvaton käyttö.

Lähde: Tilastokeskus, VALTTI.

Taulukko 8.2. Poliisiin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset 1 000 asukasta kohti suurissa kaupungeissa ja muissa kaupungeissa sekä muualla Suomessa vuosina 1993, 1996 ja 2000

	Henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset		
	1993	1996	2000
Helsinki	8,0	9,7	9,1
Espoo	2,8	3,5	4,3
Vantaa	4,2	5,8	6,8
Turku	6,7	7,3	7,7
Tampere	4,7	4,8	5,6
Oulu	4,1	5,7	6,8
Muut kaupungit	5,0	6,7	7,0
Muu Suomi	3,2	3,8	4,5

Lähde: Tilastokeskus, VALTTI.

9. Äänestysaktiivisuus

Suurten kaupunkien äänestysaktiivisuus ylitti keskimäärin muiden kaupunkien äänestysaktiivisuuden vuoden 2000 presidentin vaaleissa 1. kierroksella ja vuoden 1999 eduskuntavaaleissa.

Vuoden 2000 kunnallisvaaleissa muiden kaupunkien äänestysprosentti oli korkeampi kuin suurten kaupunkien.

Taulukko 9.1. Äänestysprosentit vuoden 2000 presidentti- ja kunnallisvaaleissa sekä vuoden 1999 eduskuntavaaleissa suurissa kaupungeissa ja muissa kaupungeissa sekä muualla Suomessa

	Presidentinvaalit		Kunnallisvaalit	Eduskuntavaalit
	1. kierros	2. kierros		
Helsinki	72,8	74,3	50,9	65,3
Espoo	79,5	80,1	53,4	69,2
Vantaa	76,2	78,4	45,6	64,2
Turku	72,7	74,6	51,5	64,5
Tampere	75,3	77,5	53,6	66,2
Oulu	73,1	77,1	47,7	62,0
Muut kaupungit	72,6	75,7	52,9	63,1
Muu Suomi	73,6	77,7	60,4	66,2

Lähde: Tilastokeskus, ALTIKA.

Lähteet

Helsingin kaupungin tietokeskus. Helsingin väestöennuste 2001-2025. Tilastoja 2000:13. Helsinki 2000.

Stakes. Sotka -tilastotietokanta

Tilastokeskus. Kaupunki- ja seutuindikaattorit
ALTIKA
Työssäkäyntitilasto
VALTTI
Kuntafakta
Yritysrekisteri

Työryhmä

Toimitusryhmä **Helsingin kaupunki**
Salla Säkkinen
Tea Tikkanen
Annikki Järvinen

Oulun kaupunki
Kimmo Väisänen

Asiantuntijat **Helsingin kaupunki**
Markus Härkäpää
Asta Manninen

Oulun kaupunki
Timo Mäkitalo

Aluerajauksia

Aluejako muut kaupungit perustuu Perttu Vartiaisen ja Janne Antikaisen vuonna 1998 tekemään Kaupunkiverkkotutkimukseen. Tutkimuksessa he nimesivät 35 toiminnallista kaupunkiseutua ja 39 keskuskaupunkia. Tässä materiaalissa muut kaupungit käsittää Vartiaisen ja Antikaisen keskuskaupungit pois lukien suuret kaupungit.

Muut kaupungit

Hämeenlinna
Imatra
Joensuu
Jyväskylä
Jämsä
Kajaani
Kemi
Kokkola
Kotka
Kouvola
Kuopio
Kuusankoski
Lahti
Lappeenranta
Lohja
Maarianhamina
Mikkeli
Pietarsaari
Pori
Porvoo
Raahe
Rauma
Riihimäki
Rovaniemi
Salo
Savonlinna
Seinäjoki
Tammisaari
Tornio
Vaasa
Valkeakoski
Varkaus
Äänekoski

Helsingin seutukunta

Espoo, Helsinki, Hyvinkää, Järvenpää, Kauniai-
nen, Kerava, Kirkkonummi, Mäntsälä, Nurmijär-
vi, Pornainen, Siuntio, Tuusula, Vantaa

Turun seutukunta

Askainen, Kaarina, Lemu, Lieto, Masku, Meri-
masku, Naantali, Nousiainen, Paimio, Piikkiö,
Raisio, Rusko, Rymättylä, Sauvo, Turku, Vahto,
Velkua

Tampereen seutukunta

Kangasala, Lempäälä, Nokia, Pirkkala, Tampere,
Vesilahti, Ylöjärvi

Oulun seutukunta

Hailuoto, Haukipudas, Kempele, Kiiminki, Limin-
ka, Lumijoki, Muhos, Oulu, Oulunsalo, Tyrnävä

Liitteet

Taulukko 1. Väestö iän mukaan 1.1.2000

	Yhteensä	0-6- vuotiaat	7-14- vuotiaat	15-64- vuotiaat	65-74- vuotiaat	Yli 74- vuotiaat
Helsinki	555 474	40 306	43 476	397 126	39 447	35 119
Espoo	213 271	21 944	23 017	150 091	11 089	7 130
Vantaa	178 471	17 204	19 174	127 424	9 624	5 045
Turku	172 561	12 070	13 071	119 060	14 976	13 384
Tampere	195 468	14 974	15 919	135 897	15 936	12 742
Oulu	120 753	10 812	11 166	85 416	7 843	5 516
Suuret kaupungit yht.	1 435 998	117 310	125 823	1 015 014	98 915	78 936
<i>Muut kaupungit</i>	<i>1 249 910</i>	<i>95 911</i>	<i>117 328</i>	<i>846 240</i>	<i>107 413</i>	<i>83 018</i>
<i>Muu Suomi</i>	<i>2 495 207</i>	<i>206 489</i>	<i>273 472</i>	<i>1 606 330</i>	<i>230 461</i>	<i>178 455</i>
Osuus,% kaupungin väestöstä						
Helsinki	100	7,3	7,8	71,5	7,1	6,3
Espoo	100	10,3	10,8	70,4	5,2	3,3
Vantaa	100	9,6	10,7	71,4	5,4	2,8
Turku	100	7,0	7,6	69,0	8,7	7,8
Tampere	100	7,7	8,1	69,5	8,2	6,5
Oulu	100	9,0	9,2	70,7	6,5	4,6
<i>Muut kaupungit</i>	<i>100</i>	<i>7,7</i>	<i>9,4</i>	<i>67,7</i>	<i>8,6</i>	<i>6,6</i>
<i>Muu Suomi</i>	<i>100</i>	<i>8,3</i>	<i>11,0</i>	<i>64,4</i>	<i>9,2</i>	<i>7,2</i>

Lähde: Tilastokeskus, Kaupunki- ja seutuindikaattorit.

Taulukko 2. Väestömäärän kehitys suurissa kaupungeissa ja muissa kaupungeissa sekä muualla Suomessa vuonna 1991-2000

	1991	1996	2000	Muutos 1991-2000	Muutosindeksi 1991=100 1991	2000
Helsinki	497 542	532 053	555 474	57 932	100	112
Espoo	175 670	196 260	213 271	37 601	100	121
Vantaa	157 274	168 778	178 471	21 197	100	113
Turku	159 403	166 929	172 561	13 158	100	108
Tampere	173 797	186 026	195 468	21 671	100	112
Oulu	102 280	111 556	120 753	18 473	100	118
<i>Muut kaupungit</i>	<i>1 222 994</i>	<i>1 245 283</i>	<i>1 249 910</i>	<i>26 916</i>	<i>100</i>	<i>102</i>
<i>Muu Suomi</i>	<i>2 540 042</i>	<i>2 525 435</i>	<i>2 495 207</i>	<i>-44 835</i>	<i>100</i>	<i>98</i>

Lähde: Tilastokeskus, Kaupunki- ja seutuindikaattorit.

Taulukko 3. Informaatiosektorin osuus työpaikkojen kokonaismäärästä suurissa kaupungeissa ja muualla Suomessa vuosina 1993-1999

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999
Helsinki	12,8	13,2	13,8	14,5	15,4	16,4	17,2
Espoo	23,2	22,8	24,6	23,3	24,1	24,8	25,3
Vantaa	8,1	7,6	7,5	7,5	8,0	8,6	8,5
Turku	7,7	8,3	8,7	8,3	8,5	8,5	8,6
Tampere	10,6	10,9	11,4	11,5	12,6	13,4	14,4
Oulu	10,5	11,9	13,5	14,8	16,0	16,6	18,4
Muu Suomi	4,4	4,3	4,6	4,6	4,7	4,9	5,1

Lähde: Tilastokeskus, Kaupunki- ja seutuindikaattorit.